

Orłowski, Bolesław

Powołanie nowej Komisji do Spraw Historii Techniki i Nauk Technicznych

---

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 20/1, 158-159

1975

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ne poszukiwania w archiwach krajowych przyniosły wiele nowych, bardzo interesujących informacji, a także pozwoliły sprostować sporo powtarzanych błędów. Już w tej chwili można stwierdzić, że rola Polaków w rozwoju techniki obu wymienionych państw była o wiele donioślejsza, niż dotychczas sądziliśmy. Zebrani ciepło przyjęli owe robocze informacje, podkreślając ich znaczenie dla oceny roli emigracji polskiej.

Bolesław Orłowski

KRONIKA KRAJOWA

POWOŁANIE NOWEJ KOMISJI DO SPRAW HISTORII TECHNIKI I NAUK TECHNICZNYCH

Dnia 26 kwietnia 1974 r. odbyło się inauguracyjne posiedzenie Komisji Wydawnictw Monograficznych, powołanej przez Sekretariat Wydziału IV — Nauk Technicznych PAN w dniu 1 kwietnia tegoż roku. Nazwa Komisji określa tylko jedną z jej funkcji, a mianowicie zamierzoną kontynuację wydawania zebranych dzieł wybitnych nieżyjących polskich uczonych-techników, opatrzonych naukowym komentarzem, oceniającym ich dorobek oraz informującym o ich życiu i działalności. Będzie to kontynuacja prac prowadzonych przez Wydział IV kilkanaście lat temu, kiedy to opublikowano m.in. polski przekład dzieł naukowych Feliksa Jasińskiego. Rola Komisji polegać będzie na inicjowaniu tego typu opracowań, przedstawianiu swoich propozycji do oceny merytorycznej odpowiednim komitetom istniejącym przy Wydziale IV PAN oraz powoływaniu — w porozumieniu z nimi — komitetów redakcyjnych poszczególnych publikacji, a także zabezpieczeniu odpowiednich środków finansowych i możliwości wydawniczych oraz czuwaniu nad prawidłowym przebiegiem realizacji tych zamierzeń. Tą częścią działalności Komisji kieruje jej wiceprzewodniczący, wiceprezes PAN, prof. Witold Nowacki. Na jego wniosek Komisja powołała już komitet redakcyjny dzieł prof. Zbigniewa Wasiuńskiego.

Już ta „tytułowa” strona działalności Komisji usprawiedliwia odnotowanie jej utworzenia na łamach „Kwartalnika”. Jeszcze bardziej interesuje nas druga grupa jej zadań, które dotyczą inicjowania i ułatwiania badań z zakresu historii nauk technicznych, przede wszystkim w ujęciu biograficznym, ze szczególnym uwzględnieniem wkładu wybitnych techników-naukowców polskich poza granicami kraju. Komisja zamierza popierać tego rodzaju działalność, wspierać ją finansowo i dbać o publikację wyników badań w tym zakresie. Pomoc ta szczególnie dotyczyć ma organizowania wyjazdów zagranicznych w celu prowadzenia koniecznych poszukiwań archiwalnych i innych prac dokumentacyjnych.

Pierwszym krokiem Komisji na tym polu było powołanie specjalnej podkomisji do badań działalności polskich inżynierów w Peru w XIX w., w składzie: doc. Bolesław Chwaściński (przewodniczący), prof. Jerzy Dobrzycki, prof. Edward Habich, prof. Eugeniusz Olszewski, mgr Stefan Bratkowski, mgr inż. Stanisław Furman, mgr inż. Bolesław Orłowski, mgr Waław Słabczyński. Podkomisja odbyła pierwsze zebranie dnia 8 maja 1974 r. i od tego czasu prowadzi intensywne badania archiwalne, korzystając z funduszy przyznanych jej z budżetu Wydziału IV. Ostatnio, obok prac związanych z działalnością polskich inżynierów w Peru, pod-

komisja rozszerzyła swe zainteresowania również na działalność polskich techników w dawnym państwie tureckim w drugiej połowie ubiegłego stulecia.

Oprócz tych podstawowych dziedzin swej działalności Komisja zamierza stopniowo obejmować i inne, pokrewne zagadnienia. Rozważa np. sposoby przedstawiania dorobku wybitnych techników-twórców, którzy nie pozostawili po sobie poważniejszej spuścizny piśmienniczej.

Na zakończenie informacje organizacyjne: przewodniczącym Komisji został prof. Janusz Groszkowski, wiceprzewodniczącym (o czym już wspomniano) prof. Witold Nowacki, sekretarzem mgr inż. Bolesław Orłowski.

Bolesław Orłowski

250 ROCZNICA UTWORZENIA AKADEMII NAUK ZSRR

W 1974 r. w całym Związku Radzieckim obchodzono uroczyste 250-lecie założenia w Petersburgu przez cara Piotra I Akademii Nauk — poprzedniczki AN ZSRR¹. W sprawie jubileuszu tej jednej z najważniejszych instytucji naukowych świata Komitet Centralny KPZR wydał specjalną uchwałę, w której podkreślono, iż utworzenie Akademii Nauk było doniosłym wydarzeniem w dziejach rozwoju nauki, oświaty i kultury. Rocznica ta obchodzona jest również pod auspicjami UNESCO.

W Związku Radzieckim, w republikach związkowych i autonomicznych, wszędzie tam, gdzie działają instytuty naukowo-badawcze i ośrodki akademickie, w całym roku 1974 trwały uroczyste obchody znamienitej rocznicy. Temu pamiętnemu wydarzeniu w dziejach rosyjskiej i radzieckiej nauki poświęcone były liczne posiedzenia, sympozja i wystawy (m. in. w Ermitażu, Bibliotece AN ZSRR w Leningradzie, Państwowej Bibliotece im. Lenina w Moskwie itd.). Jako jeden z głównych akcentów obchodów rocznicy planowano uroczyste posiedzenie AN ZSRR z udziałem delegatów zagranicznych. Miało ono odbyć się w Moskwie i w Leningradzie w dniach 15—19 maja ubiegłego roku, ale na kilka tygodni przed wyznaczonym terminem AN ZSRR przy aprobacie Komitetu Centralnego KPZR uroczystość tę przeniosła na rok następny.

Z okazji rocznicy utworzenia Akademii wydano w ZSRR kilka książek dotyczących historii tej instytucji oraz opublikowano wiele artykułów w czasopiśmie naukowych i popularnonaukowych.

Zanim przyjdzie czas zdać relację z całości obchodów w ZSRR rocznicy powstania Akademii, zapoznamy tymczasem czytelników z obchodami jej w naszym kraju.

inicjatywa uczczenia tej rocznicy w polskich środowiskach naukowych narodziła się m. in. w kręgu redakcji „Kwartalnika Historii Nauki i Techniki”. Na ten temat dwaj przedstawiciele redakcji przeprowadzili w grudniu 1973 r. wstępne rozmowy w Moskwie, następnie w lutym 1974 r. powołany został mocą uchwały prezydium PAN Komitet Obchodów w Polsce 250 Roczniczy Utworzenia AN ZSRR. Na przewodniczącego Komitetu wybrano prezesa PAN — prof. W. Trzebiatowskiego. W skład członków Komitetu weszli m. in.: sekretarz naukowy PAN — prof. Jan Kaczmarek, kierownik Wydziału Nauki i Oświaty KC PZPR — Romuald Jezierski, ministrowie: oświaty i wychowania, rolnictwa, zdrowia i opieki społecznej, rektorzy kilku uczelni.

¹ Dekret o powołaniu Akademii Piotr I wydał 28 I 1724 r., ale oficjalne jej otwarcie nastąpiło dopiero 27 grudnia 1725 r.